

NORME DE BUNĂSTARE ÎN CREȘTEREA ANIMALELOR DE FERMĂ

Conf.dr. Popa Razvan Alexandru, Șef lucrari dr. Defta Nicoleta

Conceptul de **bunăstare** a animalelor se referă la sănătatea, confortul productiv și protecția animalelor.

În Declarația Universală privind Bunăstarea Animalelor, elaborată de către Societatea Mondială pentru Protecția Animalelor, bunăstarea este definită ca fiind: „gradul în care sunt întrunite cerințele fizice, comportamentale și psihologice ale animalului”.

În cadrul aceleiași Declarații se prezintă, pentru animalele dependente de om, cele *cinci libertăți ale animalelor*, care trebuie să fie asigurate concomitent și anume:

- ▶ asigurarea accesului la apă proaspătă și la hrana specifică;
- ▶ asigurarea mediului corespunzător, incluzând adăpostirea și odihna;
- ▶ prevenirea durerii, rănilor, diagnosticul și tratamentul bolilor;
- ▶ eliberarea de frică și suferință;
- ▶ asigurarea spațiului, a facilităților, pentru exprimarea comportamentului normal.

Unii specialiști definesc *bunăstarea animalelor*, luând în considerare mai ales simțămintele animalelor. După Dawkins, bunăstarea animalelor constă în „absența suferinței”. Lorz definește bunăstarea animalelor ca „starea de armonie fizică și psihică a organismului cu mediul său de viață”.

O altă definiție, tot mai larg acceptată, este cea a profesorului Broom, aceasta fiind înșușită și de către Eurogrupul pentru Bunăstarea Animalelor (1980) de pe lângă Consiliul Europei. Acesta definește bunăstarea ca fiind „starea individuală a unui animal în raport cu încercarea acestuia de a se acomoda mediului în care se află”.

Prin *acomodare* se înțelege procesul de adaptare al animalului la condiții schimbate de existență. Acomodarea este prima fază a procesului de adaptare a organismului, care asigură supraviețuirea individului în condiții schimbate de existență.

Bunăstarea este influențată de o serie de *factori*:

- ◆ condițiile de hrănire și adăpare;
- ◆ condițiile de microclimat;
- ◆ circuitul informațional dintre animale și mediul lor de viață.

La aceleași condiții de creștere animalele pot să se acomodeze în mod diferit.

Acomodarea depinde de:

- ◆ specie;
- ◆ sex;
- ◆ stare fiziologică;
- ◆ vârstă;
- ◆ rasă;
- ◆ individ;
- ◆ capacitatea animalelor de a învăța

Condițiile minime pentru asigurarea bunăstării animalelor din ferme sunt următoarele:

- amplasarea adăposturilor trebuie să se facă în zone lipsite de poluare (să nu fie în apropiere de fabrici);
- adăpostirea să fie corespunzătoare, respectiv să fie asigurate condiții privind spațiul, temperatura optimă, concentrația gazelor și umiditatea să se mențină la un nivel adecvat;
- materialele folosite pentru construcția adăposturilor și a echipamentelor cu care animalele vin în contact să nu dăuneze acestora, să poată fi dezinfectate și curățate, suprafețele de contact să nu prezinte margini ascuțite care să poată afecta animalele;

- adăposturile să beneficieze de iluminarea necesară, să fie disponibile și surse de iluminare artificială, fixe sau mobile, care să permită examinarea minuțioasă a animalelor în orice moment;

- animalele să beneficieze de hrănire diferențiată, conform cerințelor fiziologice, cu nutrețuri de calitate, fără riscuri pentru sănătatea animalelor și a consumatorilor;

- asigurarea apei să se facă în cantități corespunzătoare și respectând condițiile de calitate, potrivit cu specia, starea fiziologică și condițiile de mediu;

- accesul la hrană și apă trebuie asigurat la intervale de timp corespunzătoare vârstei și sexului animalului, asigurându-se un front de furajare și adăpare suficient, astfel încât să nu apară confruntări între animale (cazul în care sunt mai multe în adăpost);

- să se aplice măsurile de igienă corporală necesare;

- libertatea de mișcare nu trebuie să fie restricționată; animalele legate trebuie să beneficieze de spațiu suficient pentru necesitățile fiziologice și pentru exprimarea comportamentului specific, cât mai aproape de cel natural.

În unitățile de creștere și exploatare a animalelor se impune *evaluarea bunăstării animalelor* ca o necesitate privind asigurarea sănătății și a unor producții de calitate superioară. Această acțiune presupune prelevarea de probe din mediu și de la animale, transportul lor la laborator, analizarea acestora și interpretarea rezultatelor obținute de un personal specializat.

Indicatorii de bunăstare animală pot fi biochimici (glicemie, hormoni, enzime), hematologici (modificarea raportului heterofile/limfocite), tehnologici (managementul zootehnic și sanitar-veterinar, condițiile de adăpostire, nivelul producției, starea de anxietate, indicatorii de reproducție) și comportamentali.

În prezent, evaluarea bunăstării animalelor se poate realiza pe baza *sistemului HACCP* care stabilește punctele critice de control generale și punctele critice de control specifice.

Punctele critice de control generale sunt reprezentate de tipul adăpostului și sistemul de cazare al animalelor, accesul la nutrețuri corespunzătoare din punct de calitativ și cantitativ, accesul la apă potabilă.

Punctele critice de control specifice se diferențiază în funcție de specie și categoria de animale.

Respectarea condițiilor de asigurare a bunăstării animalelor este importantă pentru fermierii care practică *agricultura ecologică*, respectiv un concept important în creșterea animalelor este crearea unui mediu corespunzător fiecărei specii.

În cadrul acestui concept sunt câteva practici comune care includ:

■ interzicerea legării permanente sau a izolării animalelor;

■ așternut și adăpost corespunzător;

■ densitatea mică a animalelor pe suprafața de pășunat; limitarea timpului de transport;

■ interzicerea folosirii podelelor cu grătar pentru odihna animalelor;

■ durerea și suferința trebuie să fie minime de-a lungul întregii vieți a unui animal, ca urmare este restricționată tăierea sau scurtarea cozilor - la oi, porci etc., a ciocurilor - la găini, curcani etc., a coarnelor - la vite;

■ metodele de sacrificare să fie, pe cât posibil, rapide și fără durere.

■ acces permanent la pășune în aer liber și la nutrețuri grosiere, și, de asemenea, hrana trebuie să îndeplinească cerințele nutriționale pentru fiecare etapă de dezvoltare. Furajele ecologice trebuie produse, de preferință, chiar în ferma în care sunt crescute animalele. Următoarele ingrediente sunt interzise în alimentația ecologică a animalelor: agenții de creștere; aminoacizii sintetici; organismele modificate genetic (OMG-uri). Alte ingrediente pot fi folosite numai în anumite condiții și anume: materiale necologice de origine vegetală; materiale de origine animală și minerală; aditivi furajeri.

■ animalele tinere, cum sunt vițeeii sau micieii, să fie hrăniți numai cu lapte natural - ideal de la mamele lor.

Noul Regulament al Uniunii Europene privind agricultura ecologică precizează faptul că crescătorii de animale trebuie să așede cunoștințele și capacitățile de bază în ceea ce privește nevoile de sănătate și bunăstare ale animalelor.

În consecință, toate aceste metode și tehnici de lucru adoptate în activitățile ce implică bunăstarea animalelor au și implicații juridice și sunt interdependente cu activitățile desfășurate de organizațiile nonguvernamentale ce reprezintă diferitele domenii în cauză (medicii veterinari, asociațiile pentru protecția animalelor, specialiști în etologie, oameni de știință, etc).